

Streszczenie

Sfery motoryczna i poznawcza funkcjonowania dziecka w wieku przedszkolnym są silnie od siebie zależne. Aktywności podejmowane w otaczającym świecie wpływają na nabywanie wiedzy i rozwój procesów poznawczych. Celem niniejszych badań było określenie czy dzieci w wieku przedszkolnym o różnym poziomie funkcjonowania motorycznego będą również różniły się w zakresie funkcji poznawczych. Zweryfikowane zostały również powiązania między ogólnym poziomem funkcjonowania motorycznego i poznawczego, a także między poszczególnymi zmiennymi motorycznymi: zdolnościami manipulacyjnymi, zdolnościami zręcznościowymi oraz równowagą a zmiennymi poznawczymi: percepcją wzrokową, pamięcią słuchową, uwagą selektywną, pamięcią fonologiczną, pamięcią wzrokowo-przestrzenną, rozumowaniem przestrzennym i rozumowaniem pojęciowym. Ponadto, zbadano predykcyjne funkcje motoryki w rozwoju procesów poznawczych oraz predykcyjną rolę poszczególnych zdolności motorycznych dla poszczególnych procesów poznawczych. Kolejnym celem była weryfikacja mediacyjnych modeli między zmiennymi motorycznymi i poznawczymi. Przebadano 148 dzieci w wieku od 3 do 5 lat. Zastosowano narzędzia pomiarowe: Skalę Inteligencji i Rozwoju dla Dzieci w Wiek przedszkolnym oraz Movement Assessment Battery for Children – Second Edition. Uzyskane wyniki wykazały różnice w zakresie funkcjonowania poznawczego u dzieci o różnym poziomie zdolności motorycznych. Otrzymano również dodatnią korelację między ogólnym poziomem funkcji motorycznych i poznawczych. Zdolności manipulacyjne oraz równowaga okazały się dodatnio skorelowane z funkcjami poznawczymi. Zdolności zręcznościowe wykazały dodatnią korelację z rozumowaniem przestrzennym. Zdolności manipulacyjne i równowaga okazały się istotnie przewidywać funkcjonowanie poznawcze dzieci w wieku przedszkolnym. Zdolności manipulacyjne istotnie przewidywały pamięć wzrokowo-przestrzenną oraz rozumowanie przestrzenne. Równowaga okazała się istotnym predyktorem pamięci słuchowej i fonologicznej. Wyniki modeli mediacyjnych zostały potwierdzone częściowo (częściowa mediacja). Motoryka duża w pewnym zakresie okazała się przewidywać zdolności poznawcze poprzez zdolności manipulacyjne. Zdolności manipulacyjne częściowo przewidywały pamięć wzrokowo-przestrzenną i rozumowanie przestrzenne poprzez percepcję wzrokową. Natomiast, równowaga w pewnej części przewidywała pamięć słuchową poprzez pamięć fonologiczną. Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że zdolności motoryczne są istotne dla całościowego rozwoju dzieci w okresie przedszkolnym, zwłaszcza dla funkcji poznawczych. Jest to cenna informacja dla specjalistów, wychowawców i rodziców dzieci w tym wieku.